

Oana CENAC

Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România

PRIVIRE RETROSPECTIVĂ ASUPRA DICȚIONARELOR BILINGVE ÎN LEXICOGRAFIA ROMÂNEASCĂ

DOI: <http://doi.org/10.35219/lexic.2025.1-2.04>

Preliminarii

În ultimele decenii, domeniul lexicografiei cunoaște o evoluție aparte, determinată de dezvoltarea socială, de fenomenul globalizării și de extinderea ariilor de cercetare filologică. Toate acestea sunt tributare nevoilor de comunicare umană, relațiilor sociale, interferențelor culturale și, mai nou, dezvoltării tehnologiilor digitale.

Dicționarul – rol și tipologie

În acest context, dicționarul, cel mai cunoscut și mai răspândit produs lexicografic, cuprinde totalitatea cuvintelor unei limbi sau ale unui domeniu de activitate, aranjate într-o anumită ordine, de cele mai multe ori explicate în aceeași limbă sau traduse într-o altă limbă. Dicționarul este o lucrare destinată să răspundă întrebărilor ce apar cu referire la cuvinte, la sensurile acestora, la etimologia lor, căci niciun vorbitor nu cunoaște în totalitate vocabularul limbii materne și, cu atât mai puțin, pe cel al unei limbi străine. Dincolo de faptul că reprezintă un instrument de lucru, dicționarul este și un obiect cultural, reflecția condițiilor socio-culturale în care a fost creat, a unei civilizații, a unei mentalități.

Lexicograful american Tom McArthur, autorul lucrării *Worlds of Reference. Lexicography, Learning and Language from the Clay Tablet to the Computer*, identifică patru etape în evoluția dicționarelor și a lexicografiei, etape care sunt similare dezvoltării comunicării umane întrucât lexicografia s-a dezvoltat odată cu nevoile de comunicare ale omului. Aceste etape sunt:

- *Faza exprimării orale* când primele manifestări ale lucrărilor lexicografice circulau în versuri cu ritm și rimă pentru a fi mai ușor memorate și transmise din generație în generație;
- *Dezvoltarea scrisului* a favorizat progresul dicționarelor; informațiile au fost ordonate altfel, conținutul a fost extins întrucât locul memorării a fost

luat de consultarea liberă, iar scopurile redactării și utilizării s-au diversificat;

- *Apariția tiparului* favorizează publicarea unui număr mare de dicționare tipărite și produce o schimbare de atitudine a utilizatorilor cu privire la rolul educativ și de autoritate în problemele normării limbii;

- A patra etapă, *informatizarea limbii*, a dus la o revoluționare a lexicografiei în domeniul conceperii și realizării dicționarilor, dar și prin apariția unor variate posibilități de cercetare și de folosire a informațiilor dintr-o limbă.

Trebuie menționat faptul că dicționarele nu reprezintă o culegere exhaustivă a lexicului unei limbi, ci, în funcție de tipul lucrărilor sau de destinatarii lor, se alege o parte din vocabularul limbii. Funcția principală a acestor lucrări rămâne cea *normativă*, dicționarele fiind modele pentru întrebuințarea lexicului unei limbi.

Pentru limba română, una dintre primele *tipologii ale dicționarilor* [1] a fost realizată de Iorgu Iordan [2] care clasifică dicționarele, după conținutul lor, în trei categorii: *dicționare explicative* [3], *dicționare etimologice* (indică cuvintele din care provin termenii explicați) și *dicționare mixte* (cuprind ambele categorii).

În *Dicționarul general de științe. Științe ale limbii* [4], autorii clasifică dicționarele în funcție de criteriul lingvistic, deosebind două mari categorii:

- *Dicționare nelingvistice* care grupează termenii din domeniile tehnico-științifice, dar și enciclopediile care oferă informații despre lumea înconjurătoare;

- *Dicționare lingvistice* care oferă informații despre lexicul limbii, despre sensurile și modul de utilizare a cuvintelor.

La rândul lor, acestea se împart în trei categorii:

- *dicționare monolingve* care, în funcție de obiectivele vizate, pot fi: *dicționare etimologice* (explică sensurile cuvintelor pornind de la originea lor), *dicționare explicative* (oferă informații detaliate despre sensurile cuvintelor cu sau fără exemple sau citate din diferiți autori) și *dicționare mixte* (îmbină obiectivele celor două categorii anterior menționate și mai includ și dicționarele academice);

- *dicționare speciale* (ex. *Dicționar invers*, *Dicționarul limbii poetice a lui Eminescu*, de Tudor Vianu)

- *dicționare bilingve și poliglote* – acestea au dimensiuni diferite, în funcție de limbile folosite, și au ca obiectiv practic, învățarea uneia sau a mai multor limbi.

Scurt istoric al lexicografiei românești bilingve

În continuare, ne propunem să evidențiem, fără intenția de a epuiza problematica, câteva repere din istoria lexicografiei românești, punctând maniera în care acestea se proiectează pe fundalul sociocultural al diferitelor perioade istorice.

Așa cum se cunoaște, practica lexicografică este foarte veche, necesitatea de a explica și de a traduce cuvinte având rădăcini încă din Antichitate. Glosele și glosarele antice și medievale aveau menirea să asigure fie înțelegerea textelor scrise (religioase, literare, juridice), fie comunicarea între persoane vorbitoare de limbi sau dialecte diferite.

Deși istoria lexicografiei românești începe abia în secolul al XVI-lea, odată cu apariția vocabulelor slavo-române, ea parcurge aceleași etape de evoluție ca și lexicografia occidentală: inițial dicționare bilingve și poliglote (de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în format tipărit), mai târziu, începând cu secolul al XIX-lea, dicționare explicative academice (ex. dicționarul lui August Treboniu Laurian și Ion C. Massim, 1871-1876), uzuale (*Dicționar universal al limbei române*, de Lazăr Șăineanu, 1896) sau cu caracter normativ (*Dicționarul limbii române contemporane* în 4 volume, 1955-1957, *Dicționarul limbii române moderne*, 1958, coordonat de D. Macrea), dicționare enciclopedice (*Dicționarul enciclopedic ilustrat*, de Ion Aurel Candrea și Gheorghe Adamescu, 1931) și dicționare etimologice, de neologisme, de sinonime etc.

Lexicografia bilingvă românească are o istorie bogată, apariția acesteia fiind, pe teren românesc, aproape concomitentă cu aceea a primelor texte bisericești traduse din limba slavonă. Un argument în acest sens este lucrarea *Două fragmente de vocabular slavo-românesc din veacul al XVI-lea*, păstrată până astăzi, iar în secolul al XVII-lea, elaborarea a opt glosare slavo-românești, între care amintim *Vocabular biblic sârbesc-românesc* (apărut aproximativ pe la 1630) și *Lexiconul slavo-românesc al lui Mardarie Cozianul* (1649). Toată lexicografia slavo-română de secol XVII este de proveniență muntenească și apare ca anexă la o bogată literatură religioasă slavonă sau tradusă, care circula în Muntenia.

În *Schiță de istorie a lexicografiei române, I*, Mircea Seche apreciază lexicografia slavo-română ca fiind

„rudimentară, lipsită de orice aparat științific, alcătuită din simple liste bilingve în care termenului slavon i se adaugă corespondentul românesc; ordinea alfabetică a cuvintelor, atât de strictă în lexicografia modernă, nu este, de obicei, respectată. În lista de cuvinte-titlu, figurează numeroase îmbinări de cuvinte și chiar scurte propoziții, precum și nume proprii. Aceste caracteristici se vor prelungi până târziu, către sfârșitul secolului al XVIII-lea, în mai toată lexicografia românească.” [5]

La sfârșit de secol XVII și început de secol XVIII, sporește numărul lucrărilor lexicografice [6], iar locul limbii slavone începe să fie luat, în dicționarele bilingve sau poliglote, de limba latină sau de o limbă romanică.

În secolul al XIX-lea, asistăm la mutarea preocupărilor pentru lexicografia românească din Țara Românească și Moldova, în Transilvania. Deși producțiile lexicografice de aici se aflau sub influența lexicografiei maghiare, cele mai importante dicționare, care apar în această perioadă, deși bilingve, urmăresc să demonstreze latinitatea lexicului limbii române. Menționăm pe Samuil Micu Klein, cu *Dictionarium valachico-latinum* (1801), pe Ion Budai Deleanu, cu *Lexiconul românesc-nemțesc* (1818) și *Lexiconul de la Buda* (1825), ultimul plasând lexicografia românească pe o treaptă superioară, fiind „cel dintâi dicționar explicativ și etimologic al limbii române care a văzut lumina tiparului.” [7]

Între 1826 și 1870, dar și în perioadele următoare, se constată o nouă repartizare geografică a preocupărilor lexicografice: Muntenia începe să concureze și chiar să depășească Transilvania, cele două regiuni tinzând să se specializeze în anumite tipuri de dicționare: în Transilvania există preocupări pentru întocmirea de dicționarele germano-române și româno-germane [8], iar în Muntenia interesul se îndreaptă spre alcătuirea dicționarelor francezo-române și româno-franceze [9].

La începutul secolului al XX-lea încep să se contureze preocupările pentru lexicografia bilingvă română - engleză / engleză -română, înregistrându-se [10], în 1915, la Craiova, tipărirea *Dicționarului englez-român*, (482 p.) și a *Dicționarului român-englez*, f.a., (XIX+ 235 p.), autorul ambelor lucrări fiind Marcel Schönkron.

În plus, începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea, limba engleză și varianta ei americană câștigă teren ca mijloc internațional de comunicare. Studiarea limbii engleze în școală se extinde în fiecare an, fiind astfel necesară elaborarea unor instrumente de lucru pentru un public din ce în ce mai exigent, întrucât în multe domenii de activitate informarea bibliografică și documentarea presupun o bună cunoaștere a limbii engleze.

Acesta este contextul în care un colectiv de specialiști elaborează, sub coordonarea profesorului Leon Levitchi, *Dicționarul englez-român enciclopedic*, publicat, în 1974, la Editura Academiei.

Ulterior, progresele înregistrate în acest domeniu s-au materializat în apariția a diferite tipuri de dicționare elaborate de profesioniști ai domeniului: Leon Levițchi, Andrei Bantaș, Gabriela Niculescu, Romanița-Christina Dobre, Violeta Năstăsescu, Andreea Gheorghioiu ș.a.

În timp, se înregistrează progrese cantitative și calitative, deopotrivă, și se publică diferite tipuri de dicționare bilingve cu limba - bază sau limba - țintă engleza / rusa / franceza / germana / italiana ș.a dicționare care, în linii generale, în funcție de adresabilitatea lor și de lista de cuvinte pe care o cuprind, ar putea fi clasificate în *dicționare de mici dimensiuni* („turistice”) [11], *dicționare medii, didactice* (cele mai numeroase) [12] și *dicționare mari* [13], utilizate în cercetarea științifică.

În prezent, *obiectivele majore ale lexicografiei bilingve* sunt următoarele:

1. selecția riguroasă a termenilor ce alcătuiesc listele de cuvinte, reprezentative pentru fiecare tip de dicționar;
2. să ofere corespondente românești exacte pentru termenii străini înregistrați, respectiv corespondentele străine exacte ale termenilor românești. Foarte importante sunt: calitatea corespondentelor și siguranța dovedită în alegerea lor;
3. atenția acordată polisemiei termenilor: cuvintele sunt înregistrate cu toate sensurile lor reprezentative datorită diversificării analizei semantice;
4. îmbogățirea secțiunii frazeologice prin înregistrarea locuțiunilor, expresiilor, sintagmelor ș.a.
5. la nivelul structurii interne a cuvintelor-tilul, acestea includ: cuvântul-titlu (cu indicația de accent și de pronunțare), categoria gramaticală, corespondentele din a doua limbă, unitățile frazeologice și corespondentele lor în cea de-a doua limbă.

Dezvoltarea științei și tehnicii, extinderea relațiilor internaționale pe multiple planuri și diversitatea structurilor economice, politice au dus la apariția unor realități care au generat formarea unor noțiuni corespunzătoare redată prin neologisme. Multe cuvinte existente deja au căpătat sensuri noi și s-au dezvoltat noi combinații frazeologice, toate acestea având ca efect îmbogățirea continuă a vocabularului, aspect rămas constant în atenția lexicografilor.

O analiză a producțiilor lexicografice actuale relevă o serie de aspecte între care amintim:

Cantitatea și varietatea în lexicografia bilingvă actuală: pe lângă cele trei tipuri principale de dicționare amintite (mici, medii și mari), există numeroase dicționare intermediare care propun liste de cuvinte ce variază între 2000-3000 de cuvinte (în dicționarele care funcționează ca anexă la manualele didactice) și 140.000-150.000 de cuvinte (în dicționarele generale). Cele două atribute - *cantitatea și varietatea* - sunt motivate de:

- nevoia practică imediată: dicționarele bilingve conțin o limbă străină care este fie vorbită pe teritoriul României de o populație minoritară (maghiara, sârba, croata etc), fie se învață în școală;
- dorința de a învăța o limbă străină sau mai multe;
- creșterea semnificativă a numărului de dicționare bilingve dedicate diverselor terminologii: economică, administrativă, comercială, tehnică, drept etc.

Valoarea structurii interne, conținutul și nivelul științific general al producțiilor lexicografice înregistrează o creștere semnificativă, fapt evident atât prin lista de termeni propuși spre analiză care se îmbogățește constant (liste de cuvinte ce variază între 2000-3000 de cuvinte, în dicționarele care funcționează ca anexă la manualele didactice, și 140.000-150.000 de cuvinte în dicționarele de mari dimensiuni destinate cercetării științifice), cât și prin soluțiile propuse care depind de profesionalismul autorilor de dicționare, de măsura în care stăpânesc limba și cultura celor două limbi (avem în vedere activitatea de traducere a expresiilor frazeologice, a proverbelor, a tuturor acelor elemente denumite generic *culture specific elements*).

Tendința de a echilibra, în lexicografia bilingvă, numărul dicționarelor care au româna drept limbă de bază (toate progresele înregistrate în această zonă fiind tributare existenței unor bune dicționare explicative unilingve) cu dicționarele care au o limbă străină ca limbă de bază.

Atitudinea lexicografilor față de vocabularul românesc este o perspectivă care ne permite identificarea următoarelor tipuri de lucrări lexicografice:

A. Dicționare care iau în considerare vocabularul în întregimea lui – în această categorie includem un număr important de dicționare, publicate și înainte de 1989, dar și după acest moment când interesul pentru învățarea limbilor străine crește semnificativ.

În acest context, se remarcă activitatea deosebită desfășurată de lingviști precum Sorin Stati [14], Ana Canarache [15], Marcel Saraș [16], Mihai Isbășescu [17], Nina Façon [18], Ferenc Bakos [19], Béla Kelemen [20], Gh. Bolocan [21] și Victor Vascenco [22], Gregorio Escudero [23], Leon Levitchi și Andrei Bantaș ș.a. care publică fie ca autori unici [24], fie în coautorat, dicționare bilingve cu limba - bază româna sau o limbă străină, respectiv limba - bază limbă străină, iar limba - țintă româna, multe dintre aceste lucrări fiind publicate în mai multe tiraje.

În ceea ce privește structura articolelor de dicționar, se preferă ordinea strict alfabetică, folosirea unui sistem economic de punctuație, indicarea unor succinte specificații gramaticale și folosirea a trei tipuri de literă: *aldine* pentru textul străin, cifre romane și arabe, *litere obișnuite* pentru textul românesc (traducere) și *literă cursivă* pentru explicații, specificări gramaticale, prescurstări, denumiri latine etc.

B. Dicționare dedicate unor terminologii profesionale: includem aici dicționarele tehnice din diferite zone lingvistice.

Spicuim:

Pentru **limba germană**:

***, *Dicționar tehnic german-român* (1966)

Vladimir Brădățeanu, *Dicționar (tehnic militar) român-german* (1943)

Pentru **limba engleză**, menționăm *Dicționarul tehnic englez-român*, publicat în 1967 și reeditat, în 2001, la Editura Tehnica, sub coordonarea Gabrielei Niculescu. Ultima ediție a dicționarului cuprinde 170.000 de termeni, 35% fiind adăugați, iar 20% completați și modificați față de prima ediție. Revizia listei de cuvinte cuprinsă în dicționar a vizat actualizarea termenilor din domeniile care au cunoscut o dinamică evidentă, păstrându-se toate domeniile tematice ale ediției I, la care au fost adăugate *energetica* și *protecția invențiilor*; a fost extins și actualizat domeniul *cibernetică* care devine *informatică*, iar cel denumit *economie*, în prima ediție, devine *management* și *marketing*.

Dicționarul tehnic român-englez (2001), coordonat de Romanița-Christina Dobre, a fost publicat la Editura Tehnica. Lucrarea cuprinde 170.000 de termeni care au fost selectați avându-se în vedere „diverse criterii de apreciere a importanței și a frecvenței de utilizare a termenilor în cele două limbi.” (p.VI)

În privința structurii articolelor de dicționar, s-a procedat astfel:

- termenii sunt ordonați alfabetic, pe grupele de cuvinte componente ale termenului respectiv, începând cu termenul de bază;

ex. **amplificator**, magnifier; (*autom, el, tele*) amplificier; (*tele*) repeater

amplificator acordat cu ajutorul rețelei / sectorului, network tuned amplifier

amplificator al unei punți de măsurare, bridge amplifier

amplificator auxiliar, servo-amplifier

- explicațiile și completările unor termeni în limba română sau ale traducerii acestora au fost închise între paranteze rotunde și scrise cu caractere drepte;

- în cazul termenilor tehnici preluați direct din engleză, ca și al celor care nu au încă un echivalent unanim sau oficial acceptat în limba română, traducerea a fost înlocuită prin perifraze sau explicații corespunzătoare.

Lista dicționarilor bilingve dedicate diverselor terminologii profesionale este completată cu lucrările lexicografice care analizează domeniul economic, financiar-bancar, comercial, drept etc., domenii care, în contextul globalizării economice, au cunoscut modificări majore și la nivel lingvistic. Utilitatea acestor lucrări este evidentă: înregistrarea unui corpus de termeni și unități frazeologice care apar frecvent în vocabularul diverselor terminologii, menționarea sinonimelor după explicațiile în limba română, dar și indicarea unor contexte edificatoare pentru termenii mai dificili.

Spicuim:

- **pentru limba franceză:**

Ștefănuță Enache, *Dicționar tehnic ilustrat român - francez*, Editura Tehnica, 2000

Ștefănuță Enache, *Dicționar tehnic ilustrat francez-român*, Editura Tehnica, 1999

Dumitru Dumitrescu, *Dicționar tehnic francez-român*, Editura Tehnica, 1973

Dumitru Dumitrescu, *Dicționar ilustrat de construcții și arhitectură francez-român*, Editura Tehnica, 1973

Colectiv, *Dicționar tehnic român - francez*, Editura Tehnica, 1973

Colectiv, *Dicționar tehnic francez-român*, Editura Tehnica, 1969

- **pentru limba germană:**

Wilhelm Theiss și Maria-Liliana Theiss, *Dictionar de electrotehnica, telecomunicații automatizări și calculatoare, român-german*, Editura ASAB, 2008.

Wilhelm Theiss și Maria-Liliana Theiss, *Dictionar german-român. Electrotehnica, telecomunicații, automatizări și calculatoare*, Editura ASAB, 2006.

Wilhelm Theiss și Maria-Liliana Theiss, *Dicționarului tehnic german-român*, 2 volume, editura Tehnica, 2002;

Wilhelm Theiss, *Dicționar de construcții și arhitectură german-român*, 1999

Cornel Vaida, *Dicționar economic român-german*, Timișoara, 1943.

- **pentru limba engleză:**

Iulia Para, Ionuț Rites, Daniel Dejiță, *Dicționar englez-român de termeni și expresii de Intelligence*, 2024

Violeta Năstăsescu, *Dicționar economic englez-român/român-englez*, 2016

Cristina Nicolaescu, *Dictionar englez-roman de expresii si terminologii specializate*, 2014

Mălina Vlad, *Dicționar de business englez-român*, 2007

Mariana Neagu, Daniela Șarpe, *An English-Romanian Dictionary of Economic Terms*, 1999

Andrei Bantaș, Violeta Năstăsescu, *Dicționar economic englez-român*, 1998

Lucia Pop, *Dicționar de afaceri*, 1997

Vergil Popescu, Ana-Maria Dumitrescu, *Dicționar de termeni și expresii utilizate în tranzacțiile de bursă, cu echivalenți în limba engleză*, 1994

Mihai Miroiu, *Dicționar de termeni economici, financiar-bancari și de bursă*, 1992

Gheorghe Gorincu, *Mic dicționar al economiei de piață*, 1991.

- **pentru limba rusă:**

Horia Zava, *Dicționar tehnic rus-român*, 2004

Tatiana Avacum, *Dicționar medical rus-român*, 1961

C. Dicționare frazeologice bilingve

Dacă în epocile anterioare, aceste tipuri de dicționare existau în număr foarte redus [25], în a doua jumătate a secolului al XX-lea, încep să se publice și astfel de lucrări lexicografice acoperind deopotrivă zona de limbă franceză, engleză, germană, portugheză, spaniolă, italiană, rusă ș.a.

Spicuim:

- M. Albu, M. Neches, T. Sandru-Mehedinti, V. Neagu, *Dicționar frazeologic spaniol – român* (2008)
- Maria Stănciulescu Cuza, *Dicționar frazeologic italian-român* (1993)
- Eugen Costescu, *Dictionar frazeologic român-italian* (1979)
- Georgiana Bărbulescu, *Mic dictionar frazeologic portughez-român și român-portughez*
- Elena Gorunescu, *Dicționar frazeologic francez-român și român-francez* (1981)
- Alexandru Roman, *Dictionar frazeologic german-român* (1975, 1993)
- Heinrich Mantsch, Mihai Anuței, Helmut Kelp, *Dictionar frazeologic român-german* (1979)
- Leon Levițchi, *Dicționar frazeologic român-englez* (1981)
- Adrian Nicolescu et alii, *Dicționar frazeologic englez-român* (1982, 2003)
- Cristina Nicolaescu, *Dicționar român-englez de expresii și terminologii specializate* (2014)
- Georgeta Nichifor, *Dicționar englez-român/român-englez pentru toți (50.000 cuvinte și expresii)* (2019)
- Gheorghe Bolocan, T. Voronțova, *Dicționar frazeologic rus-român* (1968)

În categoria dicționarilor care valorifică creativitatea în limbă pot fi incluse și *dicționarele bilingve de argou*, între care amintim:

Ștefan Nimară, *Dicționar de argou englez – român*, editura Paco, (1993).

Ștefan Balaban, *Dictionar de argou, eufemisme si expresii familiare englez – român*, Teora (1999) – o lucrare care continuă și îmbogățește demersul autorului început în ediția *Dicționarului de argou englez-român*, publicat la editura Teora, în 1996. Lista de termeni analizați în ediția din 1966 cuprinde circa 18.000 de cuvinte, oferind „explicații pentru cuvinte, expresii sau propoziții din argou sau din limbajul familiar precum și exemple contextuale, explicații privind etimologia ori zona geografică de utilizare”.

O altă lucrare lexicografică care tratează problema argoului este *Dicționar de argou englez-român* (editura Niculescu, 2015), semnată de George Volceanov, Raluca Nicolae, George Paul Volceanov. Cartea cuprinde aproximativ 30.000 de cuvinte și expresii argotice și colocviale din limbajul tinerilor, al internauților, al deținuților și al infractorilor, al toxicomanilor, al lumii interlope, dar și al polițiștilor.

La aceste titluri, se pot adăuga și alte lucrări lexicografice care acoperă diferite spații geografice între care spicuim:

- **pentru limbile franceză - română:** Constantin Frosin (1996). *Dicționar de argou francez-român*. București: Nemira; Dan Dumitrescu (1998). *Dicționar de argou francez-român*. București: Teora; Ioan Matei (2011). *Dicționar de argou francez-român*. București: Niculescu.
- **pentru limbile spaniolă - română:** Victor Pop, Rafael Esteban Solá (1997). *Dicționar de argou spaniol-român*. Timișoara: Waldpress; Aura Dvoracek (1999). *Diccionario de argot español-rumano ilustrado*. *Dicționar de argou spaniol-român ilustrat*. Iași: Editura Fundației „Chemarea”.
- **pentru limbile germană - română:** Ioan Lăzărescu (1997). *Dicționar de argou și limbaj colocvial german-român*. București: Niculescu.
- **pentru limbile italiană - română:** Nicolae Luca (1999). *Dicționar de argou și expresii colocviale italian-român*. București: Sempre.
- **pentru limbile maghiară - română:** George Volceanov (2011). *Dicționar de argou maghiar-român*. București: Niculescu.
- **pentru limbile rusă - română:** Inga Druță & Sabin Buruiană (2017), *Dicționar de argou și expresii colocviale (rus-român)*, Chișinău, Arc.

Concluzie: Cercetarea noastră a încercat să evidențieze importanța lexicografiei bilingve pe teren românesc, oferind, din perspectivă diacronică, un tablou al producțiilor existente în acest domeniu.

Dacă primele etape ale lexicografiei române sunt oarecum decalate în timp față de producțiile lexicografice occidentale, în prezent, modernizarea activității lexicografice, prin utilizarea noilor tehnologii informaționale, facilitează accesul mult mai rapid la toate aceste resurse.

Disponând de dicționare digitalizate, de corpusuri lexicografice (variantele online ale unor dicționare bilingve alături de platformele *dexonline.ro*, *Corpusul computațional de referință pentru limba română contemporană* – CoRoLa, dar și efortul de transpunere în format electronic a dicționarului academic), limba română se plasează pe o poziție onorantă în raport cu alte limbi europene cu tradiție în domeniu, în special engleza, franceza, germana, spaniola, italiana.

Rolul dicționarilor bilingve este mai mult decât evident, mai ales în contextul globalizării, o realitate obiectivă care implică o multitudine de probleme economice, politice, tehnologice, precum și noutăți legate de limbă, de comunicare, de păstrarea identității naționale și culturale.

Ne place sau nu, viitorul aparține dicționarilor virtuale, iar în acest context, activitatea lingviștilor și a lexicografilor, în special, cea de a crea

instrumente valoroase pentru traducerea din și în limba străină este mai mult decât necesară.

NOTE:

- [1]. James Hartman, în *Dictionary of Lexicography*, p. IX, propune o *clasificare structurală*, deosebind patru criterii de clasificare, în funcție de care se face distincție între: **1. o clasificare fenomenologică**, bazată pe criteriul formal care împarte dicționarele în funcție de mărimea lor sau în funcție de conținutul lor (generale, specializate etc); **2. După tipologia** prezentării lor, dicționarele pot fi categorisite după formatul prelucrării informației (ordonată alfabetic, tematic etc.) sau după felul cum sunt puse la dispoziția cititorilor (în variantă printată, letric, manuscris sau electronic); **3. O clasificare funcțională** care delimitează dicționarele în funcție de informațiile prezentate (în dicționare etimologice, ortografice și de punctuație, istorice, enciclopedice etc.), de scopul propus (dicționare explicative etc.) și de utilizatorii vizați (dicționare pentru elevi, dicționare de traducere sau de învățare a unei limbi); **4. O clasificare lingvistică** vizând limba sau limbile folosite într-un dicționar, în funcție de care se face distincție între *dicționare monolingve, bilingve și multilingve* (poliglote).
- [2]. Iorgu Iordan, *Limba română contemporană*, București, 1956, p. 124.
- [3]. Acestea înregistrează și explică prin definiții, prin citate sau prin exemple ilustrative, oferite în limba de redactare a dicționarelor sau în altă limbă, lexicul unei limbi.
- [4]. DȘL, 1997, s.v. *dicționar*.
- [5]. Mircea Seche, *Schiță de istorie a lexicografiei române, I*, Editura Științifică, București, 1966, p. 8.
- [6]. Amintim titlurile celor șase lucrări apărute într-un interval de douăzeci de ani: *Lexicon italian-român redactat, pe la 1700, de stolnicul Constantin Cantacuzino* (deschide seria de dicționare italiano-române redactate în secolul al XVIII-lea), *Dicționarul latin-român-maghiar* (cunoscut și sub numele de *Lexiconul marsilian*, fiind achiziționat de contele italian Luigi Ferdinando Marsigli, și marcând începutul influenței maghiare asupra lexicografiei românești), *Dicționarul latinesc-românesc*, semnat de Teodor Corbea, *Vocabular grec-român* (datează de la sfârșitul secolului al XVII-lea și a fost descoperit de bizantologul D. Russo), *Anonymus Carasebesiensis* – considerat a fi „prima dintre lucrările lexicografice bilingve cu limba de bază românească” (Mircea Seche, op.cit., p. 8) și *Scara numelor și cuvintelor streine tălcuitoare* – o anexă pe care Dimitrie Cantemir o adaugă la *Istoria ieroglifică* (1704), fiind prima încercare de glosar de neologisme.
- [7]. Mircea Seche, op.cit., p. 32.

- [8]. Lazăr Șăineanu, *Dicționar germano-român*, 1887; Lazăr Șăineanu, *Dicționar româno-german*, 1889; Hermann Tiktin, *Dicționar român-german*, 3 vol., 1895-1925.
- [9]. Mariu Șăineanu, *Dicționar româno-francez*, 1899; Mariu Șăineanu, *Dicționar francezo-român* (1897), Fr. Damé, *Nouveau dictionnaire roumain-français*, vol. I-IV, 1893-1895; Fr. Damé, *Nouveau dictionnaire français - roumain*, 1900;
- [10]. Mircea Seche, *op.cit.*, vol.II, subcapitolul „Lista principalelor dicționare tipărite”, p. 302.
- [11]. Emil Manoliu, *Glosar român-latin*, Huși, 1915, 24p.; M. Ionescu, *Dicționar portativ italian-român*, f.a., 539p.; Sanda Mihăescu, *Mic dicționar francez-român*, 1964, 464p.; Șerban Andronescu, *Dicționar de buzunar englez-român*, 1966, 206p.; Șerban Andronescu, *Dicționar de buzunar român-englez*, 1966, 224p.; Gregorio Escudero, *Dicționar de buzunar român-spaniol*, 1967, 380p.; Mustafa Abdurama, *Dicționar român-turc*, 1915, 11p.
- [12]. Vasile Glonț, *Dicționar școlar francez-român*, f.a., 576p.; M. Stăureanu, *Dicționar latin-român*. Edițiune școlară, 1913, 480p.; G.Coman, *Dicționar complet român-german*, 1931, 559p.; Irina Panovf, *Romanian-English / English-Romanian Dictionary*, 1983, 416p.; Andrei Bantaș, *Dicționar englez-român*, ed. a III-a, 1991, 558p.;
- [13]. G.Coman, *Dicționar enciclopedic german-român*, 1925, vol.1 (592p), vol.2 (730p.); K.Aoyama, Radu Flondor, *Dicționar român-japonez*, 1940, 1470 p.; Leon Levițchi, *Dicționar român – englez*, București, 1960, 1170p.; Colectiv, *Dicționar tehnic englez-român*, București, 1967, 1301p.; Leon Levitchi (coord.), *Dicționarul englez-român enciclopedic*, Editura Academiei, București, 1974; Mihai Isbășescu, *Dicționar german-român*, 1958, 1183 p.; Mihai Isbășescu, Maria Iliescu, *Dicționar german-român*, 1966, 1172p.
- [14]. *Dicționar ceh-român*, București, 1967.
- [15]. *Dicționar român-francez*, București, 1967.
- [16]. *Mic dicționar român-francez*, București, 1964.
- [17]. *Dicționar german-român* (1966), *Dicționar român-german*, 1963.
- [18]. *Dicționar italian-român* (1963), *Dicționar român-italian*, 1967.
- [19]. *Dicționar maghiar-român* (1964), *Dicționar român-maghiar*, 1961.
- [20]. *Dicționar maghiar-român*, 1961.
- [21]. *Dicționar rus-român*, 1964
- [22]. *Mic dicționar român-rus*, 1966.
- [23]. *Dicționar de buzunar român-spaniol*, 1967.
- [24]. *Avem în vedere Dicționarul român-englez*, București, 1960.
- [25]. Eugeniu Ioanițescu, *Dicționar de galicisme și proverbe franceze*, Târgu Mureș, 1934; Th.Martinescu-Asău, *Dicționar de expresii (proverbe, zicători, particularități etc.) român-francez*, Craiova, 1934.

BIBLIOGRAFIE:

Studii și articole:

- Bejan, Doina Marta, *Interferențe lingvistice în diacronia limbii române*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2005.
- Clim, Marius-Radu, *Lexicografia modernă. Direcții și tipologii*, în ALIL, t. XLVII-XLVIII, București, p. 165-178: <http://alil.academiaromana-is.ro/wp-content/uploads/2012/05/Lexicografia-modern%C4%83.pdf>
- Groza, Liviu, *Influența franceză asupra frazeologiei românești. Studiu și dicționar*, Editura Universității din București, București, 2021.
- Pahomi, Tamara, Popovschi, Liliana, *Provocările lexicografiei: trecut, prezent și viitor*, în *Actele Colocviului „Filologia modernă: realizări și perspective în context European. Moștenire, Influență, Continuitate”*, Chișinău, Editura Tipocart Print SRL, 2019, disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/98-104_4.pdf
- Rosetti, Alexandru, Cazacu, Boris, Onu, Liviu, *Istoria limbii române literare. De la origini până la începutul secolului al XIX-lea*, București, Editura Minerva, 1971.
- Seche, Mircea, *Schiță de istorie a lexicografiei române*, vol. I, Editura Științifică, București, 1966.
- Seche, Mircea, *Schiță de istorie a lexicografiei române*, vol. II, Editura Științifică, București, București, 1969.

Dicționare:

- ***, *Dicționar de termeni sportivi român, francez, englez*, Intreprinderea poligrafică Bucureștii-Noi, București, 1981.
- ***, *Dicționar francezo-român*. De o asociațiune de profesori și literați, Iași, 1897.
- Antonescu, G., M., *Dicționar româno-francesu și francesu-românu*, Partea română (I), Partea francesă (II), București, 1874.
- Ardeleanu, Sanda Maria, Croitoru, Irina, *Dicționar stomatologic francez-român*, Editura Demiurg, Iași, 2011.
- Avacum, Tatiana, *Dicționar medical rus-român*, Editura Academiei R.S.R, București, 1961.
- Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român*, ed. I, Editura Teora, București, 1992, (retipărit: februarie 1996).
- Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român, român-englez 75000 de cuvinte*, București, Editura Teora, 1998/1999.
- Bantaș, Andrei, *Dicționar român- englez*, ed. a III-a, București, Editura Teora, 1991.
- Bantaș, Andrei, *Dicționar român-englez*, București, Editura Științifică, 1968.
- Bantaș, Andrei, Gheorghioiu Andreea, Levițchi Leon, *Dicționar frazeologic român – englez*, București, Editura Teora, 1992.

- Bantaș, Andrei, Gheorghitoiu, Andreea, Levițchi, Leon, *Dictionar frazeologic român-englez*, Bucuresti, Editura Științifică, 1966.
- Bantaș, Andrei, *Mic dicționar englez-român*, București, Editura Sport Turism, 1983.
- Bantaș, Andrei, *Mic dicționar englez-român*, București, Editura Științifică, 1965.
- Bantaș, Andrei, Năstăsescu, Violeta, *Dicționar economic englez-român, român-englez*, București, Editura Niculescu, 2003.
- Bantaș, Andrei, Năstăsescu, Violeta, *Dicționar economic român-englez*, București, Editura Teora, 2001.
- Baronzi, G., *Vocabular de 2000 de termeni, idiotismi, locuțiuni, proverbi și alte dificultăți ale limbei franceze, traduse în echivalentele lor din limba română*, Galați, 1874.
- Bărbulescu, Georgiana, *Mic dicționar frazeologic portughez-român și român-portughez*, București, Editura For You, 2007.
- Bolocan Gheorghe, Voronțova T., *Dicționar frazeologic rus-român*, București, Editura Științifică, 1968.
- Brăescu, I., (coordonator) ș.a., *Dicționar de buzunar român-francez*, București, Editura Științifică, 1961.
- Brăescu, Ion, (coordonator), Eliade, Irina, Gheorghiu, Jana, Popovici-Pamfil, Liliana, *Dicționar de buzunar român-francez*, editia a II-a revizuită și adăugită, Editura Științifică, București, 1966.
- Brăescu, Maria, *Dictionar francez-român, român-francez pentru toți*, Editura Niculescu, București, 2018.
- Breabăn, Maria Luiza, Stroescu, Rimma, *Dicționar de metalurgie francez-român*, Editura Tehnică, București, 1977.
- Canarache Ana, (coordonator), *Dicționar român-francez*, Editura Științifică, București, 1967.
- Ciucă, Lydia (coordonator), Nicolae Petuhov, Liliana Agache, Oana Uță, *Dicționar român-francez*, Editura Corint, București, 2007.
- Ciucă, Lydia, *Mic dicționar român-francez (16000 de cuvinte)*, Editura Corint, București, 2008.
- Codrescu, T., *Dictionariu franceso-românu urmatu de un dicționar de locuțiuni și fraze latine*, vol. I-II, Edițiunea a II-a, Iași, (1875-1876).
- Condeescu, N. N., Haneș, G., (coordonatori), *Dicționar francez-român*, Editura Științifică, București, 1972.
- Condeescu, N.N., (coordonator), *Dicționar francez-român*, București, Editura Științifică, 1959.
- Condeescu, N.N. & Haneș, G., (coordonator) ș.a., *Dicționar francez-român*, București, Editura Științifică, 1967.
- Constantinescu, Ileana, Godeanu, Gheorghe, Nasta, Dan Ion, *Mic dicționar medical român-francez*, București, Editura ALL Educațional, 1974.
- Costescu, Eugen, *Dictionar frazeologic român-italian*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.

- Cristea, Teodora, Cuniță, Alexandra, Vișan, Viorel (coordonatori), *Dicționar român-francez*, Editura Babel, București, 1992.
- Damé, Fr., *Nouveau dictionnaire français-roumain*, București, 1900.
- Damé, Fr., *Nouveau dictionnaire roumain-français*, vol. I-IV, București, 1893-1895;
- Damé, Fr., *Nouveau dictionnaire roumain-français*. Nouvelle édition revue, corrigée et considérablement augmentée, Bucarest, 1905.
- Dipșe, Maria, *Dicționar pentru afaceri român-francez, francez-român marketing și terminologie conexă*, ediția a IV-a revăzută, Mayon, București, 2001.
- Druță Inga & Buruiană Sabin, *Dicționar de argou și expresii colocviale (rus-român)*, Arc, Chișinău, 2017.
- Duizabo, Danielle, *Dicționar medical de buzunar francez-român/român-francez*, Editura Polirom, Iași, 2007.
- Dumas, Felicia, *Dictionar bilingv de termeni creștin-ortodocși, român-francez și francez-român*, Iași, Editura Dexologia, 2021.
- Dumas, Felicia, *Dictionnaire bilingue de termes religieux orthodoxes: français-roumain*, Iași, Editura Dexologia, 2010.
- Dumas, Felicia, *Dicționar bilingv de termeni religioși ortodocși: român-francez*, Iași, Editura Dexologia, 2010.
- Dumitrescu, Dan, *Dicționar de argou francez-român*, București, Editura Teora, 1998.
- Dumitrescu, Dumitru (coordonator), *Dicționar ilustrat de construcții și arhitectură francez-român*, București, Editura Tehnică, 1973.
- Dumitrescu, Dumitru, *Dictionar tehnic român-francez*, București, Editura Tehnică, 1969.
- Dumitrescu, Dumitru, *Dicționar tehnic francez-român*, București, Editura Tehnică, 1969.
- Dvoracek, Aura, *Diccionario de argot español-rumano ilustrado. Dicționar de argou spaniol-român ilustrat*, Editura Fundației „Chemarea”, Iași, 1999.
- Enache, Ștefănuță, *Dicționar tehnic ilustrat francez-român*, București, Editura Tehnică, 1999.
- Enache, Ștefănuță, *Dicționar tehnic ilustrat român-francez*, București, Editura Tehnică, 2000.
- Esztergár, Clara, Budușan, Valeria, *Dicționar francez-român, român-francez*, București, Editura Știința, 2012/2016.
- Florescu, Bonifaciu, *Dicționar franceso-român*, vol. I, București, Imprimerie de l'Etat, 1894.
- Frosin, Constantin, *Dicționar de argou francez-român*, București, Editura Nemira, 1996.
- Gal, Ana Maria Gal, *Dicționar gastronomic explicativ – român, francez, italian, englez, german*, București, Gemma Print, 2003.
- Gal, Ana Maria Gal, *Dicționar gastronomic român-francez-german-englez*, Sibiu, Editura Petcom, 1998.

- Gorunescu, Gabriela, *Dicționar frazeologic francez-român și român-francez*, București, Editura Teora, 1993.
- Gorunescu, Elena, *Dicționar de proverbe francez-român*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977.
- Gorunescu, Elena, *Dicționar de proverbe român-francez*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978.
- Gorunescu, Elena, *Dicționar francez-român de omonime și paronime*, București, Editura Corint, 2008.
- Gorunescu, Elena, *Dicționar francez-român de sinonime*, București, Editura Corint, 2010.
- Gorunescu, Elena, *Dicționar frazeologic francez-român și român-francez*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.
- Gorunescu, Elena, *Dicționar român-francez*, București, Editura Teora, 2007.
- Guéritée, Nicolas, *Proverbes, locutions et dictons roumains*, Imprimerie Desseaux et Fils, France, 2003.
- Haneș, Gheorghina, *Dicționar francez-român, român-francez*, București, Editura Științifică, 1974.
- Haneș, Gheorghina, *Dicționar francez-român, român-francez*, București, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.
- Hașdeu, Iulia, Sîrbu, Gabriela, *Dicționar de cuvinte și expresii comune limbilor română și franceză*, București, Editura Albatros, 1988.
- Ioanițescu Eugeniu, *Dicționar de galicisme și proverbe franceze. Întocmit și tradus în românește*, Târgu-Mureș, 1934.
- Kindersley Dorling, *Dicționar vizual francez-român* (trad. Ionuț Simionescu, Dan Dumitrescu), București, Editura Litera Internațional, 2008.
- Lăzărescu Ioan, *Dicționar de argou și limbaj colocvial german-român*, București, Editura Niculescu, 1997.
- Leist Ludovic, *Vocabular sistematic francez-român*, București, f.a.
- Levițchi Leon, *Dicționar român-englez*, ediția a II-a, revăzută și adăugită de autor și de Andrei Bantaș, București, Editura Științifică, 1965.
- Levițchi, Leon, Bantaș, Andrei, Gheorghioiu, Andreea, *Dicționar frazeologic român – englez*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.
- Levițchi, Leon, *Dicționarul român-englez*, București, Editura Științifică, 1973.
- Levițchi, Leon (coordonator), *Dicționar tehnic român-englez*, București, Editura Tehnică, 1970.
- Levițchi, Leon (redactor responsabil), *Dicționarul englez-român*, București, Editura Academiei R.S.România, 1974.
- Levițchi, Leon, Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român (70.000 cuvinte)*, București, Editura Teora, 1992.
- Levițchi, Leon, Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român*, București, Editura Științifică, 1971.

- Levițchi, Leon, Bantaș, Andrei, *English-Romanian Dictionary*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984.
- Levițchi, Leon, *Dicționarul român-englez*, București, Editura Științifică, 1960.
- Luca Nicolae, *Dicționar de argou și expresii colocviale italian-român*, București, Sempre, 1999.
- M. Albu, M. Neches, T. Sandru-Mehedinti, V. Neagu, *Dicționar frazeologic spaniol – român*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2008.
- Mantsch Heinrich, Anuței Mihai, Kelp Helmut, *Dicționar frazeologic român-german*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.
- Marin, Constantin, Niculescu, Gabriela, *Dicționar tehnic francez-român*, București, Editura Tehnică, 1969.
- Matei Ioan, *Dicționar de argou francez-român*, București, Editura Niculescu, 2011.
- Mihăescu, Sanda, *Mic dicționar francez-român*, București, Editura Științifică, 1964.
- Mihăescu-Cârsteanu, Sanda, *Dicționar francez-român (18000 cuvinte)*, București, Editura Teora, 1997.
- Năstase, Corneliu, Ghinculov, Silvia, Vărtosu, Gabriela, *Dicționar de economie și drept*, București, Editura Niculescu, 2000.
- Neguț, Silviu, *Dicționar turistic internațional*, București, Editura Sport-Turism, 1980.
- Nicolau, Edmond (coordonator), *Dicționar poliglot de electrotehnică, electronică și telecomunicații*, București, Editura Tehnică, 1972.
- Ploetz, K., *Mic dicționar francez-român și întâiu conducător de conversațiune francesă*, prelucrat de Ludovic Leist, București, 1898.
- Pop Victor, Solá Rafael Esteban, *Dicționar de argou spaniol-român*, Timișoara, Editura Waldpress, 1997.
- Rășenescu Ion, (coordonator), *Dicționar poliglot de industrie alimentară*, București, Editura Tehnică, 1977.
- Roman, Alexandru, *Dicționar frazeologic german-român*, București, Editura Științifică, 1975.
- Saraș, Marcel, *Mic dicționar român-francez (15000 cuvinte)*, București, Editura Teora, 1993.
- Savin, Vasile, Savin, Christine Anca, *Dicționar francez-român (administrativ, comercial, economic, financiar-bancar, juridic)*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.
- Savin, Vasile, Savin, Christine Anca, *Dicționar român-francez (administrativ, comercial, economic, financiar-bancar, juridic)*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.
- Savin, Vasile, Savin, Cornelia Silvia, *Dicționar medical român-francez*, București, Editura Medicală, 2018.
- Schinteie, Ion, *Dicționar franco-român de cuvinte, expresii și locuțiuni*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1983.
- Sinigaglia, L.E., *Dictionnaire complet roumain-français avec un résumé grammatical. Dicționar complet româno-francez*, Iași, 1899.

- Slăvescu, Micaela, Mihăescu-Cârsteanu, Sanda, Giroveanu, Iulia, *Dicționar francez-român*, București, Editura Gramar, 2006.
- Stănciulescu Cuza, Maria, *Dicționar frazeologic italian-român*, București, Editura Teora, 1993.
- Szabó, Alexandru (redactor responsabil), *Dicționar tehnic poliglot - română, rusă, engleză, germană, franceză, maghiară*, București, Editura Tehnică, 1963.
- Șăineanu, Constantin, *Dictionnaire français-roumain*, II-e édition, *Entièrement refondue et augmentée*, București, 1907.
- Șăineanu, Constantin, *Dicționar francez-român*, Edițiune școlară, Craiova, 1912.
- Șăineanu, Mariu, *Dicționar franceso-român*, Craiova, Editura Ralian si Ignat Samitca, 1897.
- Teodoru, Alexandru, Dumitrescu, Dan F., Constantinescu, Dinu, *Dicționar ilustrat de construcții și arhitectură român-francez*, București, Editura Tehnică, 1981.
- Theiss Wilhelm, *Dicționar de construcții și arhitectură german-român*, București, Editura Tehnică, 1999.
- Theiss Wilhelm, Theiss, Maria-Liliana, *Dictionar de electrotehnica, telecomunicații automatizări și calculatoare, român-german*, București, Editura ASAB, 2008.
- Theiss Wilhelm, Theiss, Maria-Liliana, *Dicționarului tehnic german-român*, 2 volume, București, Editura Tehnică, 2002.
- Theiss Wilhelm, Theiss, Maria-Liliana, *Dictionar german-român. Electrotehnica, telecomunicații, automatizări și calculatoare*, București, Editura ASAB, 2006.
- Urechia, V.A., *Dictionnaire français-roumain*, București, 1897.
- Vasilache Victor, *Dicționar francez-român de canadianisme. Peste 500 de cuvinte și expresii din Quebec*, Chișinău, Editura Epigraf, 2012.
- Vizonie, Monica, *Dicționar bilingv român-francez / francez-român*, București, Editura Eduard, 2014.
- Volceanov, George, *Dicționar de argou maghiar-român*, București, Editura Niculescu, 2011.
- Zava, Horia, *Dicționar tehnic rus-român*, București, Editura Gunivas, 2004.

RETROSPECTIVE VIEWS ON BILINGUAL DICTIONARIES IN THE ROMANIAN LEXICOGRAPHY

Abstract: During the last decades, lexicography has undergone a remarkable evolution, determined by social development, globalization and the expansion of philological research areas. All of these are determined by the development of the social relations, cultural interference and digital technologies. In this context, the dictionary is not only a working tool, but also a cultural object, reflecting a civilization, mentalities and the socio-cultural conditions in which it was created. Our paper aims to provide an overview of the most important Romanian bilingual lexicographical works.

Keywords: *bilingual lexicography, dictionary, globalisation, terminologies.*